

Informace České národní banky k žádostem a oznámením podle čl. 11 odst. 6 až 10 EMIR¹

Dne 15. prosince 2016 bylo v Úředním věstníku Evropské unie uveřejněno NAŘÍZENÍ KOMISE V PŘENESENÉ PRAVOMOCI (EU) 2016/2251 ze dne 4. října 2016, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů, pokud jde o regulační technické normy pro techniky zmírňování rizika u OTC derivátových smluv, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, ve znění pozdějších předpisů (**Nařízení o kolaterálu**).

Povinnost výměny kolaterálu mají podle čl. 11 odst. 3 EMIR finanční smluvní strany a rovněž nefinanční smluvní strany podle čl. 10 odst. 1 druhý pododstavec EMIR.

Za určitých podmínek stanovených dále v čl. 11 EMIR a v Nařízení o kolaterálu mohou být smluvní strany ze stejné skupiny osvobozeny od povinnosti výměny kolaterálu ve vztahu k OTC derivátovým smlouvám, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, avšak zpravidla jen za předpokladu, že jim je příslušným orgánem dohledu udělena odpovídající výjimka.

Česká národní banka je příslušným orgánem dohledu, který posuzuje žádosti a oznámení ohledně osvobození (výjimky) z povinnosti výměny kolaterálu učiněné ze strany tuzemských osob. Tato informace v návaznosti na příslušné předpisy blíže specifikuje zejména obsah žádosti či oznámení.

Část A – Osvobození od povinnosti výměny kolaterálu

1. Tuzemské smluvní strany ze stejné skupiny nemusí podle čl. 11 odst. 5 EMIR žádat o výjimku pro transakce, které jsou obchody uvnitř skupiny podle čl. 3 EMIR. Nicméně musí být připraveny prokázat, že v té souvislosti neexistuje, byť jen předvídatelná, věcná nebo právní překážka bránící okamžitému převodu kapitálu nebo splacení dluhů mezi smluvními stranami.

2. Druhy osvobození z povinnosti výměny kolaterálu:

i. Tuzemská finanční smluvní strana hodlá využít osvobození ve vztahu k obchodům uvnitř skupiny, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana a které uzavírá s finanční smluvní stranou ze stejné skupiny usazenou v jiném členském státě EU (čl. 11 odst. 6 EMIR).

Vyžaduje se souhlas jak České národní banky, tak i příslušného orgánu jiného členského státu EU. Doporučuje se proto podat v tuzemsku i v zahraničí obsahově shodné žádosti v jeden den.

ii. Tuzemská nefinanční smluvní strana hodlá využít osvobození ve vztahu k obchodům uvnitř skupiny, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana a které uzavírá s nefinanční smluvní stranou ze stejné skupiny usazenou v jiném členském státě EU (čl. 11 odst. 7 EMIR).

Souhlas se nevydává, avšak Česká národní banka nebo příslušný orgán jiného členského státu EU mohou vznést námitku, že nejsou splněny podmínky pro uplatnění osvobození (čl. 11 odst. 7 EMIR). Doporučuje se proto podat v tuzemsku i v zahraničí obsahově shodné žádosti v jeden den.

¹ NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 648/2012 ze dne 4. července 2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/834

- iii. Tuzemská finanční smluvní strana hodlá využít osvobození ve vztahu k obchodům uvnitř skupiny, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana a které uzavírá s nefinanční smluvní stranou ze stejné skupiny usazenou v jiném členském státě EU (čl. 11 odst. 10 EMIR).

Vyžaduje se souhlas České národní banky, která o svém rozhodnutí informuje příslušný orgán dohledu nad nefinanční smluvní stranou.

- iv. Tuzemská nefinanční smluvní strana hodlá využít osvobození ve vztahu k obchodům uvnitř skupiny, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana a které uzavírá s finanční smluvní stranou ze stejné skupiny usazenou v jiném členském státě EU (čl. 11 odst. 10 EMIR).

Tuzemská nefinanční smluvní strana není povinna oznamovat svůj úmysl vůči České národní bance. Potřebné informace v takovém případě obdrží Česká národní banka od orgánu dohledu nad finanční smluvní stranou.

- v. Tuzemská smluvní strana hodlá využít osvobození ve vztahu k obchodům uvnitř skupiny, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana a jež uzavírá s finanční nebo nefinanční smluvní stranou ze stejné skupiny usazenou ve třetí zemi, ohledně které Komise přijala prováděcí akt o rovnocennosti (viz čl. 13 odst. 2 EMIR).

Při postupu podle čl. 11 odst. 8 EMIR se vyžaduje souhlas České národní banky. Při postupu podle čl. 11 odst. 9 EMIR se souhlas nevydává, avšak Česká národní banka může vznést námitku, že nejsou splněny podmínky pro uplatnění osvobození (čl. 11 odst. 9 EMIR).

- vi. Tuzemská smluvní strana hodlá využít odchylky (odkladu) podle čl. 36 odst. 2 Nařízení o kolaterálu ve vztahu k obchodům uvnitř skupiny, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana a jež uzavírá s finanční nebo nefinanční smluvní stranou ze stejné skupiny usazenou ve třetí zemi, ohledně které Komise dosud nepřijala prováděcí akt o rovnocennosti.

Jednou z podmínek využití odchylky je splnění požadavků kapitoly III, je proto třeba o využití odchylky požádat Českou národní banku, která postupuje obdobně podle čl. 11 odst. 8 EMIR a v případě splnění všech podmínek vydá souhlas. Odchylka je v souladu s čl. 36 odst. 2 Nařízení o kolaterálu časově omezená (odklad nejdéle do 4. ledna 2020).

3. V případě žádostí/oznámení úmyslu (dále jen „**žádosti**“) smluvních stran usazených ve dvou různých členských státech EU lze osvobození využít jen tehdy, shodnou-li se příslušné orgány dohledu na splnění relevantních podmínek.
4. Udělené osvobození se vztahuje výlučně jen na obchody uvnitř skupiny uvedené v žádosti. Neplatí tedy pro obchody, jež nebyly v žádosti uvedeny, i když je budou uzavírat stejné smluvní strany, které již pro jiné OTC derivátové smlouvy osvobození získaly.

Část B – Obecně k žádostem

1. Žádosti lze předkládat České národní bance od data platnosti Nařízení o kolaterálu, tj. od 4. ledna 2017.
2. Pro žádost se nestanoví žádný formulář. Při podání žádosti se postupuje podle obecných předpisů (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů - z žádosti musí být jasné, kdo ji činí, které věci se týká a co se navrhuje) a podle těchto pokynů.

3. Žádost se považuje za řádně podanou v okamžiku, kdy Česká národní banka obdrží všechny relevantní informace². Česká národní banka proto žadateli potvrdí, že považuje žádost za úplnou. Od tohoto potvrzení běží lhůta pro posouzení žádosti a na její běh již nemají vliv případné další podklady, jejichž předložení si Česká národní banka na základě přezkoumání žádosti následně vyžádá.
4. K žádosti zpravidla budou připojeny přílohy, které lze předkládat ve formátu Word, Excel nebo PDF. V zásadě je na žadateli, jak bude žádost strukturovat. Nicméně doporučuje se respektovat členění uvedené níže (usnadní se tak posouzení úplnosti žádosti).
5. Žádost spolu s přílohami se předkládá České národní bance běžnými prostředky komunikace (do datové schránky, poštou atd.). **Oznámení je třeba adresovat Sekci licenčních a sankčních řízení, Odboru cenných papírů a regulovaných trhů.**
6. Žádost a přílohy lze předkládat v českém, slovenském nebo anglickém jazyce.
7. Obecné dotazy související s žádostí posílejte na emailovou adresu: emir@cnb.cz. Případné dotazy související s konkrétní předloženou žádostí posílejte příslušné úřední osobě, která se žádostí zabývá.
8. Příslušné orgány dohledu mají 3 měsíce na posouzení žádosti. O svém rozhodnutí, resp. o námitkách či o jejich absenci bude Česká národní banka žadatele písemně informovat.
9. Jestliže je k žádosti vydáno záporné rozhodnutí nebo sdělena námitka, dotčená smluvní strana může předložit další žádost jen tehdy, došlo-li k podstatné změně okolností, na jejichž základě příslušný orgán dohledu vydal záporné rozhodnutí nebo sdělil námitku.

Část C – Údaje o smluvních stranách, žádosti a obchodech uvnitř skupiny³

1. Identifikace žadatele zahrnuje:
 - vii. název, adresu sídla, LEI;
 - viii. určení, zda se jedná o finanční nebo nefinanční smluvní stranu v souladu s vymezením těchto pojmů v čl. 2 odst. 8 a 9 EMIR;
 - ix. údaj o tom, zda celková průměrná nominální hodnota OTC derivátů, jejichž clearing neprovádí ústřední protistrana, je vyšší než: 3 000 miliard EUR, 2 250 miliard EUR, 1 500 miliard EUR, 750 miliard EUR nebo 8 miliard EUR (ohledně výpočtu celkové průměrné nominální hodnoty viz čl. 39 Nařízení o kolaterálu);
 - x. údaje o osobě odpovědné za žádost: jméno a příjmení, útvar, funkce, email a telefon;
 - xi. údaje o kontaktní osobě, liší-li se od osoby odpovědné za žádost;
 - xii. adresu pro doručování, liší-li se od adresy sídla.
2. Identifikace smluvní (proti)strany zahrnuje:
 - i. název, adresu sídla, LEI;

² Viz recitál č. 37 a čl. 32 odst. 1 Nařízení o kolaterálu, podle kterého se žádost považuje za přijatou, pokud příslušný orgán obdrží všechny stanovené informace.

³ Požadované údaje vychází především z čl. 18 odst. 1 nařízení č. 149/2013, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 s ohledem na regulační technické normy týkající se ujednání o nepřímém clearing, povinnosti clearing, veřejného rejstříku, přístupu k obchodnímu systému, nefinančních smluvních stran a technik zmírňování rizika pro OTC derivátové smlouvy, u nichž ústřední protistrana neprovádí clearing (**Nařízení Komise č. 149/2013**).

- ii. určení, zda se jedná o finanční nebo nefinanční smluvní stranu v souladu s vymezením těchto pojmů v čl. 2 odst. 8 a 9 EMIR, resp. že se jedná o smluvní stranu usazenou ve třetí zemi, která by byla buď finanční, anebo nefinanční smluvní stranou, pokud by byla usazena v EU;
 - iii. označení příslušného orgánu dohledu nad smluvní protistranou a, liší-li se, též příslušného orgánu, kterému smluvní protistrana předloží/předložila v relevantních případech související žádost o osvobození;
 - iv. název a LEI mateřské společnosti skupiny.
3. Označení druhu osvobození, kterého se žádost týká, včetně určení kategorie vnitroskupinového obchodu:
 - i. obchod uvnitř skupiny podle čl. 3 odst. 2 písm. a), b) nebo c) [*konkretizujte*] uskutečněný mezi smluvními stranami usazenými v různých členských státech EU (čl. 11 odst. 6 EMIR),
 - ii. obchod uvnitř skupiny podle čl. 3 odst. 1 uskutečněný mezi nefinančními smluvními stranami usazenými v různých členských státech EU (čl. 11 odst. 7 EMIR),
 - iii. obchod uvnitř skupiny podle čl. 3 odst. 2 písm. a) až d) [*konkretizujte*], který je uskutečněn mezi smluvní stranou usazenou v Unii a smluvní stranou usazenou v jurisdikci třetí země (čl. 11 odst. 8 EMIR),
 - iv. obchod uvnitř skupiny podle čl. 3 odst. 1, který je uskutečněn mezi nefinanční smluvní stranou usazenou v Unii a smluvní stranou usazenou v jurisdikci třetí země (čl. 11 odst. 9 EMIR),
 - v. obchod uvnitř skupiny podle čl. 3 odst. 1 uskutečněný mezi nefinanční smluvní stranou a finanční smluvní stranou, které jsou usazeny v různých členských státech EU (čl. 11 odst. 10 EMIR),
 - vi. odchylka (odklad) podle čl. 36 odst. 2 Nařízení o kolaterálu.
4. Určení typu korporátního vztahu mezi smluvními stranami v rámci skupiny, a to z pohledu žadatele – mateřská, dceřiná nebo sesterská společnost. Např. je-li žadatel ovládán smluvní protistranou, uvede se dceřiná společnost; je-li naopak osobou ovládající smluvní protistranu, uvede se mateřská společnost. Tyto údaje lze poskytnout též formou diagramu v samostatné příloze.
5. Údaj o tom, zda jsou smluvní strany zahrnuty do stejné (účetní) konsolidace podle čl. 3 odst. 3 písm. a) EMIR. Pokud ano, uveďte odkaz na konkrétní stránku či stránky v konsolidované výroční zprávě⁴.
6. Údaj o tom, zda smluvní strany podléhají stejnému konsolidovanému dohledu podle čl. 3 odst. 3 písm. b) EMIR. Pokud ano, uveďte název a zemi sídla příslušného orgánu, který vykonává dohled na konsolidovaném základě. Je-li dohled na konsolidovaném základě vykonáván příslušným orgánem třetí země, uveďte též název a zemi sídla příslušného orgánu, který provedl hodnocení rovnocennosti dohledu ve třetí zemi.
7. Údaje o **obchodech uvnitř skupiny, pro které je požadováno osvobození**:
 - i. Kategorie a druh podkladových aktiv OTC derivátových smluv:
 - uvádí se násl. kategorie podkladových aktiv: komoditní, úvěrové, měnové, akciové, úrokové, příp. jiné [*specifikujte*];
 - pro jednotlivé kategorie podkladových aktiv se blíže určí druh těchto aktiv – u komodit např. energie, kovy, zemědělské produkty; u měn např. EUR, USD; u úroků např. PRIBOR, EURIBOR; u akcií např.

⁴ Došlo-li po konci účetního období ke změně ohledně zahrnutí smluvních stran do stejné účetní konsolidace, popište a vysvětlete tuto změnu. Obdobně postupujte v případech, kdy údaj o plné konsolidaci nelze zjistit z výroční zprávy.

jednotlivá akcie nebo index; u úvěrů single-name, koš nebo index apod.

- ii. Pro jednotlivé kategorie podkladových aktiv se uvede údaj o druhu OTC derivátových smluv: swapy a forwardy, opce, jiné [specifikujte].
 - iii. Pro jednotlivé kategorie podkladových aktiv se uvede údaj o nominální a vypořádací měně.
 - iv. Pro jednotlivé kategorie podkladových aktiv se uvede údaj o typu vypořádání: fyzické, finanční, obojí.
 - v. Pro jednotlivé kategorie podkladových aktiv se uvede údaj o nejdelší době splatnosti (tenor)⁵ v letech.
8. Odhad očekávané transakční aktivity mezi smluvními stranami⁶ v následujícím kalendářním roce, a to v členění pro jednotlivé kategorie podkladových aktiv:
- i. Četnost – uvede se počet OTC derivátových smluv uzavřených mezi smluvními stranami na roční bázi.
 - ii. Objem – uvede se celková nominální hodnota všech OTC derivátových smluv uzavřených mezi smluvními stranami na roční bázi, v milionech Euro.
 - iii. Velikost – uvede se průměrná nominální hodnota OTC derivátové smlouvy uzavřené mezi smluvními stranami na roční bázi, v milionech Euro.
9. Historické transakční údaje mezi smluvními stranami se uvedou zpravidla⁷ alespoň za posledních 12 kalendářních měsíců předcházejících měsíc, v němž byla předložena žádost, a to v členění pro jednotlivé kategorie podkladových aktiv:
- i. Četnost – uvede se počet OTC derivátových smluv uzavřených mezi smluvními stranami v daném období.
 - ii. Objem – uvede se celková nominální hodnota všech OTC derivátových smluv uzavřených mezi smluvními stranami v daném období, v milionech Euro.
 - iii. Velikost – uvede se průměrná nominální hodnota OTC derivátové smlouvy uzavřené mezi smluvními stranami v daném období, v milionech Euro.
 - iv. Nominální hodnota derivátových smluv⁸ ke konci daného období v milionech Euro.
 - v. Počet derivátových smluv⁹ ke konci daného období.
10. Podrobnosti o OTC derivátových smlouvách uzavřených mezi stranami. Za tím účelem se v souladu s čl. 18 odst. 2 Nařízení Komise č. 149/2013 předloží kopie těch OTC derivátových smluv, které jsou relevantní pro ověření údajů předložených podle předchozího bodu 9.

Část D – Řízení rizik a neexistence překážky

1. Centralizované řízení rizik – uvede se, zda smluvní strany podléhají vhodným centralizovaným postupům pro hodnocení, měření a kontrolu rizik ve smyslu čl. 3 EMIR. Pokud ano, předloží žadatel souhrnný popis těchto centralizovaných postupů pro hodnocení, měření a kontrolu rizik. Vodítkem pro obsah souhrnného popisu je

⁵ Jedná se zde o původní splatnost derivátu, tj. období od jeho vydání do poslední smluvně stanovené platby.

⁶ K odhadu lze případně využít historické transakční údaje (viz dále), je-li takový přístup relevantní.

⁷ Kratší období lze použít jen tehdy, pokud je transakční historie kratší než 12 měsíců. Obecná zásada zní, že zvolená délka období má České národní bance poskytnout představu o typické transakční aktivitě mezi smluvními stranami.

⁸ Nominální hodnota všech derivátových smluv uzavřených a dosud nevypořádaných ke stanovenému datu (notional amount outstanding).

⁹ Celkový počet všech derivátových smluv uzavřených a dosud nevypořádaných ke stanovenému datu (open interest).

OTC Q&A 6(d) obsažená v ESMA EMIR Q&As¹⁰. Pokud již byl v minulosti České národní bance souhrnný popis centralizovaného řízení rizik předložen v souvislosti s vnitroskupinovou výjimkou z clearingové povinnosti (čl. 4 odst. 2 EMIR), postačí na něj odkázat, nedošlo-li v mezidobí k podstatným změnám.

2. Postupy řízení rizik - podle recitálu č. 38 Nařízení o kolaterálu se postupy řízení rizik považují za náležitě stabilní a spolehlivé tehdy, pokud:
 - i. je zajištěno pravidelné sledování (monitoring) vnitroskupinových expozic, a
 - ii. je zaručeno včasné vypořádání závazků z vnitroskupinových OTC derivátových smluv, a to na základě nástrojů pro sledování a pro řízení likvidity na úrovni skupiny odpovídajících složitosti vnitroskupinových obchodů.

V souladu s uvedeným recitálem upravuje čl. 2 odst. 2 písm. j) Nařízení o kolaterálu povinnost zavést, zdokumentovat a uplatňovat jako jeden z postupů řízení rizik pravidelný monitoring vnitroskupinových expozic a včasné vypořádání závazků z vnitroskupinových OTC derivátových smluv.

Žadatel proto uvede, zda smluvní strany uplatňují postupy řízení rizik, které jsou náležitě stabilní a spolehlivé a které odpovídají míře složitosti OTC derivátových obchodů, jež jsou předmětem žádosti o osvobození. **Současně popíše**, jak uplatňované postupy řízení rizik zajišťují (i) pravidelný monitoring vnitroskupinových expozic a (ii) včasné vypořádání závazků z vnitroskupinových OTC derivátových smluv na základě nástrojů pro sledování a pro řízení likvidity na úrovni skupiny, a to s důrazem na popis toho, jak je zajištěno, že monitoring a nástroje pro řízení likvidity odpovídají míře složitosti OTC derivátových obchodů.

3. Neexistence překážky - podle recitálu č. 39 Nařízení o kolaterálu musí být postaveno najisto, že rozhodná právní úprava neobsahuje žádná ustanovení, jež by mohla smluvním stranám ve skupině právně zamezit v převodu peněžních prostředků, splacení dluhů nebo vrácení cenných papírů v souladu s podmínkami vnitroskupinových obchodů. Obdobně by neměly mezi smluvními stranami či ve skupině jako takové existovat provozní nebo obchodní praktiky, které by mohly vést k tomu, že nebudou k dispozici finanční prostředky na úhradu splatných dluhů, anebo k tomu, že nebude možný okamžitý elektronický převod finančních prostředků.

Bližší kritéria pro posouzení neexistence překážky stanoví čl. 33 a 34 Nařízení o kolaterálu. „Prokazování“ neexistence určité skutečnosti má své přirozené mantinely. Proto bude zpravidla postačující, pokud **žadatel předloží prohlášení**, že neexistují, byť jen předvídatelné, právní ani věcné překážky bránící okamžitému převodu kapitálu nebo splacení dluhů mezi smluvními stranami.

Uvedené **prohlášení je třeba doplnit popisem** toho, jaké skutečnosti žadatel zvážil a s jakým závěrem. Žadatel by měl v popisu zmínit násl. skutečnosti¹¹:

- a) akcionářská struktura smluvních stran neomezuje převoditelnost kapitálu nebo splnění dluhů,
- b) žádná třetí osoba není schopna zabránit převodu kapitálu nebo splnění dluhů mezi smluvními stranami,
- c) formální rozhodovací proces uvnitř smluvních stran týkající se převodu kapitálu umožňuje okamžité převody mezi nimi,
- d) stanovy nebo jiná smlouva či listina upravující vnitřní poměry smluvních stran neobsahují ustanovení, jež by mohlo bránit převodu kapitálu nebo splnění dluhů,

¹⁰ <https://www.esma.europa.eu/questions-and-answers>

¹¹ Jednotlivé položky vycházejí jednak z čl. 33 a 34 Nařízení o kolaterálu, jednak z dokumentu Evropské centrální banky „Guide on the approach for the recognition of institutional protection schemes (IPS) for prudential purposes“, který na str. 5 a 6 upravuje obdobná kritéria - viz https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/institutional_protection_guide.en.pdf.

- e) smluvní strany nepodléhají zákonnému, smluvnímu ani žádnému jinému právnímu rámci, jenž by bránil vzájemné finanční podpoře nebo významně ovlivňoval převod kapitálu mezi nimi,
 - f) smluvní strany nepodléhají devizové či jiné obdobné kontrole, jež by omezovala převoditelnost kapitálu nebo splnění dluhů,
 - g) u smluvních stran nejsou splněny podmínky pro uplatnění včasného zásahu, ozdravného postupu nebo řešení krize podle směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/59/EU,
 - h) smluvní strany mají v době splatnosti zajištěn dostatek nezatíženého a likvidního majetku,
 - ch) smluvní strany nejsou vystaveny překážkám provozní povahy, jež by v době splatnosti zpozdily převody kapitálu či splnění dluhů nebo jim zabránily,
 - i) příklady v minulosti provedených úhrad mezi smluvními stranami, které potvrzují schopnost okamžitého převodu kapitálu nebo splacení dluhů.
4. Právní stanovisko – Česká národní banka může podle čl. 18 odst. 2 Nařízení Komise č. 149/2013 požadovat předložení právního stanoviska na podporu závěru, že jsou splněny podmínky čl. 11 odst. 6 až 10 EMIR. Právní stanovisko tedy **není povinnou součástí žádosti**.